

PIRITA MAJANDUSGÜMNAASIUMI HÄDAOLUKORRA LAHENDAMISE PLAAN

Kehtestatud direktori 19.03.2020 käskkirjaga nr 1-3/20-p

TALLINN 2020

Asutus:	Pirita Majandusgümnaasium
Aadress:	Metsavahi tee 19/ E.Bornhöhe 2, Tallinn
Direktor:	Kontakttelefonid 605 9741, 501 1073
Esindaja kontakt:	Kontakttelefon 623 8550
Kooli pidaja:	Tallinna Haridusamet
Kaasatavad spetsialistid:	Päästeamet, tel 112
Üldvõtme asukoht:	Peasissepääsu administraator või direktor või haldusjuht
Häiresignaal:	ATS häirekella helin
Turvaline kogunemiskoht:	Kooli staadion

Sisukord

Hädaolukorra lahendamise üldpõhimõtted.....	3
Koolis hädaolukorra lahendamisega seotud isikute ülesanded.....	4
Hädaolukorra lahendamist juhtivad ja lahendamisele kaasatavad isikud.....	4
Hädaolukorra lahendamise juhtimise ja koordineerimise korraldus	5
Teabevahetuse korraldus	5
Koolitöötajate, õpilaste, vanemate ning vajaduse korral teiste isikute teavitamise korraldus	6
Õppekorraldus hädaolukorra ajal.....	6
Tegevused pärast hädaolukorda	6
Võimalikud hädaolukorra juhtumid koolis.....	6
Käitumisjuhised kooli töötajatele võimaliku hädaolukorra puhul.....	7
Äkkrünnak:	7
Rünnaku ähvardus.....	8
Tulekahju	9
Plahvatusoht, pommikahtlase eseme leid	9
Pommiähvardus	10
Füüsiline vägivald.....	10
Õpilane alkoholijoobes või meelemürkide mõju all	11
Õpilase kadumine	11
Lapsrööv.....	11
Surmajuhtum.....	12
Mida saad teha kannatanu heaks vahetult peale traumaatilist sündmust.....	13
Õpetaja tegutsemise põhimõtted.....	13
Abistaja eneseabi	13
Suhtlemine meediaga	14
Juhised õpetajale.....	14
LISA 1 Kooli kriisimeeskond	17
LISA 2 Äkkrünnaku ähvarduse dokumenteerimise ankeet	18
LISA 3 Pommiähvarduse dokumenteerimise ankeet.....	19
LISA 4 Keelatud aine(te) äravõtmise akt	20
LISA 5 Hädaolukorras tegutsemise mapp	21

Hädaolukorra lahendamise üldpõhimõtted

Hädaolukorra lahendamise plaan on dokument, millega kirjeldatakse hädaolukorra lahendamise toimimist tervikuna. Hädaolukorra lahendamise plaanis sätestatakse

- 1) hädaolukorra lahendamise üldpõhimõtted
- 2) koolis hädaolukorra lahendamisega seotud isikute ülesanded
- 3) hädaolukorra lahendamist juhtivad ja lahendamisele kaasatavad isikud
- 4) hädaolukorra lahendamise juhtimise ja koordineerimise korraldus
- 5) teabevahetuse korraldus
- 6) koolitöötajate, õpilaste, vanemate ning vajaduse korral teiste isikute teavitamise korraldus
- 7) õppekorraldus hädaolukorra ajal
- 8) tegevused pärast hädaolukorda

Hädaolukorra lahendamise plaan on koostatud Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 45 alusel, lähtudes kooli kohustusest tagada koolis viibivate isikute elu ja tervis, kooli vara ja keskkonna kaitse.

Hädaolukorra lahendamise plaan koosneb põhiplaanist ning juhistest konkreetsete juhtumite lahendamiseks. Konkreetsete hädaolukordade lahendamise plaanid on koostatud tuginedes riskianalüüsile ning näidisplaanidele, mis koostati projekti „Kriisiolukorras tegutsemise plaani koostamise juhendmaterjali ja näidisplaanide koostamine koolidele ja lasteaedadele“ raames. Hädaolukorra lahendamise plaani täiendatakse ja korrigeeritakse pidevalt vastavalt ressurside muutumisele, õppuste ja toimunud hädaolukordade lahendamise ajal ilmnunud puudustele.

Hädaolukorrana käsitatakse sündmust või sündmuste ahelat, mis ohustab koolis viibivate isikute elu ja tervist, kahjustab oluliselt keskkonda või tekitab ulatuslikku majanduslikku kahju. Igasse kriisiolukorda suhtutakse erinevalt olenevalt juhtumi tüübist ja raskusastmest.

Kui sündmus või sündmuste ahel ei vasta ülaltoodud hädaolukorra tunnustele, kuid on tõenäoline, et see võib lähitulevikus laieneda hädaolukorraks, siis nimetatakse seda hädaolukorra ohuks.

Valitsus võib hädaolukorra lahendamiseks välja kuulutada ka eriolukorra, kui hädaolukorra lahendamiseks on vajalik rakendada täiendavaid meetmeid. Eriolukorra puhul määrab valitsus ühe valdkonna eest vastutava ministri olukorra lahendamist juhtima.

Plaani eesmärk on õpilaste suurem turvalisus ja kooli parem valmisolek kriisiolukordades, nende ennetamisel ning toimida kriisi puhul adekvaatselt ja tagada järeltegevused.

Läbi hädaolukorra lahendamise planeerimise tagatakse hädaolukorraks valmisolek, valmistatakse ette vajalikud struktuurid ja ressursid, tagatakse teavitamine ja kaitse hädaolukorras ning kavandatakse kooli tegevuse jätkumine hädaolukorras.

Pirita Majandusgümnaasiumi hädaolukorra lahendamise plaan ei reguleeri selliste hädaolukordade lahendamist, mille lahendamine kuulub politsei, päästeteenistuse või muu asutuse pädevusse.

Hädaolukorra lahendamise eesmärgid:

- 1) abistada kannatanuid;
- 2) peatada olukorra eskaleerumine;

- 3) normaliseerida olukord võimalikult lühikese ajavahemiku jooksul ning taastada kooli toimimine.

Kõikide koolitöötajate, lapsevanemate ja õpilaste ülesanne on olla tähelepanelik oma kaaslaste suhtes, märgata võimalikke ohumärke, mis võivad viia olusituatsioonini ning tegutseda vastavalt.

Koolis hädaolukorra lahendamise seotud isikute ülesanded

Kooli ülesanne on koostada võimaliku hädaolukorra väljaselgitamiseks **riskianalüüs**, selgitada välja hädaolukorra vältimise ja tagajärgede leevendamise võimalused, koostada plaanid konkreetsete hädaolukordade lahendamiseks, valmistuda ette hädaolukorra lahendamiseks koolituste ja õppuste kaudu, lahendada tekkivad hädaolukorrad, korraldada teavitamine, teha hädaolukorras tegutsemise selgitustööd õpilaste seas, taastada kooli toimimine.

Hädaolukorra tekkimisel otsustab direktor viivitamatult, kas tegemist on tema lahenduspädevusse kuuluva hädaolukorraga. Kui ei ole, informeerib direktor hädaolukorrast politseid või päästekomando või kooli pidajat ning hädaolukord antakse üle vastavatele ametkondadele.

Kui hädaolukorra lahendamine on kooli pädevuses, siis hädaolukorra tekkides direktor:

- 1) juhib hädaolukorra lahendamist koolis, koordineerides kooli töötajate tegevust, rakendades juhtumipõhist hädaolukorra lahendamise plaani;
- 2) tagab kooli toimimise korraldamise hädaolukorras;
- 3) korraldab vajadusel hoones või kooli territooriumil viibivate isikute evakueerimise;
- 4) otsustab õppe- ja kasvatustegevuse jätkamise või katkestamise või õpilaste koju saatmise vajaduse;
- 5) korraldab dokumentide kaitse;
- 6) korraldab teabevahetust;
- 7) vajadusel taotleb kooli pidajalt täiendavaid ressursse.

Hädaolukorra lahendamist juhtivad ja lahendamisele kaasatavad isikud

Hädaolukorra lahendamist juhib direktor vastavalt seadusest tulenevale pädevusele või tema puudumisel haldusjuht. Hädaolukorra juhtimine toimub vastavalt esinevale hädaolukorrale. Kui tegemist on hädaolukorraga, mille lahendamisele kaasatakse politsei või päästekomando või kooli pidaja, siis juhtimine hädaolukorras läheb üle vastavatele ametiasutustele.

Juhul, kui on tegemist hädaolukorraga, mille osas ei ole seaduse või muu õigusaktiga sätestatud hädaolukorra lahendamise juhtimist, kuid mille lahendamine eeldab politsei või päästekomando kaasamist või kooli pidaja kaasamist hädaolukorra lahendamisele, siis lepatakse juhtimise osas kokku.

Hädaolukorra lahendamisele kaasatavad isikud on kõik isikud, kes vastavalt oma seaduslikele ülesannetele on kohustatud operatiivselt reageerima või kes kaasatakse hädaolukorra lahendamisele hiljem. Vajadusel kaasab direktor hädaolukorra lahendamisele kooli töötajad, kooli pidaja, hoolekogu, õpilasesinduse ja eksperdid.

Kriisimeeskonna ülesanded

- 1) Kriisimeeskonna juht on kooli direktor, tema puudumisel haldusjuht. Kriisimeeskonna kutsub kokku kooli direktor või tema asendaja.
- 2) Korraldab hädaolukorra juhtumi korral teavitamise, jagab viivitamatult korraldused personalile, õpilastele ja vanematele. Õigeaegne adekvaatne teavitamine vähendab kuulujuttude levikut.
- 3) Juhib hädaolukorra või kriisiolukorra lahendamist koolis, koordineerides kooli töötajate tegevust, rakendades juhtumipõhist olukorra lahendamise plaani.
- 4) Koguneb viivitamatult, saades teada hädaolukorrast koolis ning kiiresti määratakse konkreetse kriisi lahendamise juht, lepatakse kokku esialgne tegevuskava ning jagatakse juhised kõikidele koolitöötajatele. Vajadusel palutakse abi politseilt, päästeametilt, kooli pidajalt, kohalikul omavalitsuselt, lapsevanematelt jne.
- 5) Tagab kooli toimimise korraldamise kriisiolukorras.
- 6) Korraldab vajadusel koolis või kooli territooriumil viibivate isikute evakueerimise.
- 7) Otsustab õppe- ja kasvatustegevuse jätkamise, katkestamise või õpilaste koju saatmise vajaduse.
- 8) Korraldab dokumentide ja andmekandjate kaitse.
- 9) Korraldab teabevahetust.

Hädaolukorra lahendamise juhtimise ja koordineerimise korraldus

Esmane hädaolukorra reageerimine kooli tasandil. Hädaolukorra lahendamiseks kaasatakse kooli olemasolevad vajalikud ressursid.

Hädaolukorra lahendamise koordineerimiseks võib direktor vajaduse korral moodustada hädaolukorra lahendamise juhtgrupi, kelle peamine ülesanne on direktori abistamine ja toetamine hädaolukorra lahendamisel ning vajalike ressursside hankimine, olukorra analüüs, koostöö koordineerimine, teabevahetuse korraldamine, asjassepuutuvate isikute teavitamine ning täiendavate ressursside taotlemine kooli pidajalt. Juhtgrupi oluliseks ülesandeks on ka osalemine kooli toimimise taastamises.

Kui hädaolukord nõuab välist abi, nt operatiivteenistuste kohaletulekut, allub direktor operatiivteenistuse juhile ning vahendab temalt saadud korraldusi.

Teabevahetuse korraldus

Kõik kooli töötajad on kohustatud hädaolukorrast viivitamatult direktorile teatama. Eriolukordades võib kooli töötaja pöörduda esmalt otse politsei või päästeteenistuse poole. Hädaolukorras kasutatakse teabevahetuseks kõiki kooli kasutuses olevaid teavitamise kanaleid. Teabevahetuse korraldab direktor.

Oluline on, et initsiatiiv juhtunust teavitamisel oleks kooli poolel. See aitab ära hoida nii koolis kui ümbruskonnas kuulujuttude levikut, ohjata juhtunu käsitlemist meedia poolt, mis sageli osutub kannatanuid, kaasõpilasi, nende peresid ja kooli personali emotsionaalselt häirivaks või traumeerivaks ning võimaldab taastada kooli normaalse funktsioneerimise võimalikult kiiresti.

Hädaolukorrast sõltuvalt otsustab direktor infokanali valiku, mille kaudu edastatakse teadaolev informatsioon kokkulepitud kujul.

Meediapäringutele vastab ainult kooli direktor, kes annab politsei või kooli pidajaga kooskõlastatud infot.

Koolitöötajate, õpilaste, vanemate ning vajaduse korral teiste isikute teavitamise korraldus

Vanemate teavitamise otsustab direktor ning vanemaid teavitavad klassijuhatajad. Koolis kasutatakse teavituseks lisaks koolikella, kooliraadiot, e-kooli, kooli kodulehte ja facebooki ning e-aadresside liste.

Õppekorraldus hädaolukorra ajal

Sõltuvalt hädaolukorrast otsustab direktor õppe- ja kasvatustegevuse jätkamise, katkestamise või õpilaste koju saatmise vajaduse. Direktori otsus võib puudutada kogu kooli, üksikut klassi või üksikut õpilast.

Tegevused pärast hädaolukorda

Pärast hädaolukorda viiakse läbi juhtimisanalüüs ning vaadatakse üle konkreetse juhtumi korral hädaolukorra lahendamise plaan. Vajadusel võetakse ette meetmed analoogse olukorra tekkimise ärahoidmiseks.

Hädaolukorra puhul tuleb toimunu panna kirja ja edastada kriisimeeskonnale.

Võimalikud hädaolukorra juhtumid koolis

Kogu kooli haaravad ajakriitilised kriisisituatsioonid

- 1) Äkkrünnak
- 2) Rünnaku ähvardus
- 3) Tulekahju
- 4) Plahvatusoht
- 5) Pommiähvardus
- 6) Looduskatastroof
- 7) Viirushaiguste epideemiad

Muud kriisisituatsioonid koolis

- 1) Surm
- 2) Raske haigus
- 3) Õnnetus
- 4) Vaimne vägivald, küberkiusamine

- 5) Emotsionaalse või seksuaalse väärkohtlemise kahtlus
- 6) Õpilase kadumine
- 7) Lapsrööv
- 8) Füüsiline vägivald
- 9) Varastamine, väljapressimine
- 10) Alkoholi, tubaka või muu keelatud aine omamine
- 11) Esmaabi, elustamise ABC
- 12) Esmaabi astmahoo, hüpo- või hüperglükeemia ja epilepsiahoo korral

Käitumisjuhised kooli töötajatele võimaliku hädaolukorra puhul

Äkkrünnak:

- 1) võimalusel anna kohe häire, kas tulekahju häire kellaga või kooliraadio kaudu;
- 2) helista 112;
- 3) teavita kooli direktorit;
- 4) järgi saadud korraldusi.

Varjumisstrateegia äkkrünnaku puhul:

- 1) jää rahulikuks ja teata lastele, et koolimajas on oht;
- 2) kui on võimalik, lukusta ruumi uks;
- 3) tõmba kardinad akende ette;
- 4) anna korraldus eemalduda uksest ja akendest, olla vaikselt, püsida madalal, varjuda koolipinkide ja toolide vahele;
- 5) jää ootama politsei saabumist. NB! Ust tohib avada ainult siis, kui oled kindel, et avamist palub politsei või kooli juhtkond. Vajadusel identifitseeri politsei 112 vahendusel;
- 6) NB! Kui rünnakuga kaasneb süütamine või plahvatus ja käivitub häire, pead otsustama, kas turvalisem on varjuda või evakueeruda.

Ära püüa ründajaga kontakteeruda, maailmapraktika kohaselt on sellised katsed lõppenud surmaga.

Ära mine klassist välja esmaabi andma, see võib lõppeda sinu surmaga. Kui näed esmaabi vajadust, helista 112, kirjelda olukorda ja abivajaja täpset asukohta koolimajas.

Ära luba õpilastel helistada, sest tekkiv võrgu ülekoormus takistab operatiivjõududel omavahel suhelda ning helin reedaks teie asukohta.

Käitumine varjumise ajal:

- 1) ole ise rahulik ja oma korraldustes kindel;
- 2) võimalusel leia klassile mingi tegevus;
- 3) fikseeri varjumise kellaeg – oodates tundub aeg reaalsest pikem. Anna õpilastele teada, et varjumine võib kesta mitu tundi, see ei pruugi seotud olla rünnaku tagajärgede ulatusega, evakueerumisluba antakse alles siis, kui on kindel täielik turvalisus;
- 4) anna õpilastele teada, et vanematega kontakteerub esimesel võimalusel kooli juhtkond, õpilased lülitavad telefonid välja, et vältida võrgu ülekoormust, sest muidu ei saa politsei ja päästjad omavahel sidet pidada;
- 5) lülita oma telefon hääletule režiimile, võimalusel helista 112, anna teada oma asukohast ja varjajate olukorrast;

- 6) kui sul on infot kurjategija liikumisest, edasta see 112;
- 7) kui keegi klassis olijatest vajab arstiabi, helista 112, kirjelda olukorda ja abivajaja täpset asukohta koolimajas;
- 8) NB! Juhul, kui klassi ust ei ole võimalik lukustada, tuleb evakueeruda, äärmiselt ohtlik on jääda ruumi, mida ei ole võimalik sulgeda.

Varjumisstrateegia vahetunnis:

- 1) ava lähima klassi uks;
- 2) koonda sinna kõik lähedalasuvad õpilased;
- 3) edasi käitu vastavalt varjumise juhendile;
- 4) NB! Kui ei ole võimalik varjuda lukustatavasse ruumi, tuleb kiirest evakueeruda.

Häire õues toimuva tunni ajal:

- 1) jää rahulikuks ja teata lastele, et koolimajas on oht;
- 2) liikuge võimalikult varjatud teed pidi koos õpilastega koolimajast eemale;
- 3) varjuge sobivaimasse kohta, kuhu saate minna turvaliselt, võimalusel kokkulepitud kogunemiskohta;
- 4) jälgi, et kõik õpilased on koos sinuga;
- 5) esimesel võimalusel anna teada numbril 112:
 - mis klassiga oled koos;
 - mitu õpilast on sinuga koos;
 - kas keegi, kes oleks pidanud olema tunnis, on puudu;
 - sinu ja õpilaste asukoht ;
- 6) hoiu õpilased enda juures, ära lase kellelgi lahkuda;
- 7) jääge ootama politsei korraldusi.

Rünnaku ähvardus

Telefoni teel edastatud ähvardus:

- 1) jää rahulikuks;
- 2) hoiu kõneleja liinil nii kaua kui võimalik;
- 3) samaaegselt püüa teavitada politseid numbril 112 (palu lähedal olijate abi);
- 4) püüa teada saada, pane kirja:
 - millal rünnak toimub (kuupäev/kellaeg)
 - kus rünnak toimub
 - kuidas võib rünnak toimuda
 - mis eesmärgil
 - kas ründaja on juba sündmuskohal
 - kes on helistaja;
- 5) pane tähele kõneleja hääletooni, väljendeid, taustahelisisid jm;
- 6) pärast kõne lõppu teavita 112 ja kooli direktorit. Kui oled kindel, et tegemist on alusetu ähvarduse või naljaga, teavita kooli direktorit;
- 7) esimesel võimalusel täida ähvarduse dokumenteerimiseks ankeet (vt lisa 2).

NB! Kui ähvardaja kavatseb rünnata kohe, anna viivitamatult häire ja teavita kohe 112.

Kirja teel edastatud ähvardus:

- 1) teavita 112;
- 2) säilita kiri kiletaskus ja anna see uurimiseks üle politseile/salvesta kiri;
- 3) teavita kooli direktorit.

Internetikeskkonnas tehtud ähvardus:

- 1) salvesta ähvardus või vestlus;
- 2) märgi juurde portaal, kus ähvardus edastati;
- 3) fikseeri ähvarduse edastamise kellaaeg;
- 4) teavita koheselt 112 ja edasta salvestatud materjal;
- 5) teavita kooli direktorit;
- 6) ära sulge portaali ilma ähvardust salvestamata.

Tulekahju

- 1) Tulekahju puhul käitutakse vastavalt [Tulekahju korral tegutsemise plaanile](#);
- 2) säilita rahu;
- 3) anna õpilastele korraldus evakueeruda, korda peamised juhised:
 - rahulikult
 - asjad jäävad klassi
 - liigutakse sobivaimat teed pidi kokku lepitud kogunemiskohta
 - kui valjuhääldist antakse teistsugused korraldused, lähtutakse neist
 - ülemistelt korrustelt tulijatel on trepil eesõigus;
- 4) sulge aknad ja ukсед, kuid ära lukusta;
- 5) kui koridoris on suitsu, kontrolli enne õpilaste evakueerimist, kas evakuatsioonitee on väljumiseks ohutu.

Kogunemiskohas:

- 1) kontrolli õpilaste kohalolekut;
- 2) edasta info õpilaste loendajale, kui palju õpilasi oli tunnis, kui palju puudus, kui palju jõudis kogunemiskohta;
- 3) kogunemiskohta tuleb jääda seniks, kuni päästemeeskonna juht või kooli direktor annab järgmised korraldused.

Suitsuse koridori läbimine evakueerudes:

- 1) võimalusel tee eelnevalt kindlaks, milline evakuatsiooniteekond on väljumiseks kõige ohutum;
- 2) kui pead läbima suitsuse koridori, hoidke madalale, kus õhk on puhtam;
- 3) katke suu ja nina võimalusel niiske riidega;
- 4) liikudes toetage käega vastu seina, et säilitada õige suund;
- 5) klass peab püsima koos;
- 6) majast välja jõudes minge kokkulepitud kogunemiskohta ja edasta info õpilaste loendajale.

Plahvatusoht, pommikahtlase eseme leid

- 1) Ära puuduta ega liiguta kahtlast eset.
- 2) Ära kasuta mobiiltelefoni ega raadiojaama vähemalt 50 m raadiuses kahtlasest esemest.

Evakueerudes pommikahtlase eseme leiu korral:

- 1) võimalusel ava aknad, plahvatusoht korral on kahjustused siis väiksemad.
- 2) vaata ruum kiiresti üle, kas näed midagi kahtlast (ese, mida selles ruumis pole varem olnud vm)
- 3) kui leiad kahtlase eseme, lahku ruumist ja teavita leiust Päästeametit, helistades telefonile 112 ja teavita paralleelselt kooli direktorit;
- 4) võtke kaasa isiklikud asjad, sest ruumi vabastamine kottidest lihtsustab ruumi edasist kontrolli;

- 5) kogunemiskohta jõudes kontrolli õpilaste kohalolekut ja edasta õpilaste loendajale info, kui palju oli õpilasi tunnis, kui palju puudus, kui palju jõudis kogunemiskohta.

Kui sul on kahtlus, et keegi plaanib ükskõik mil moel rünnakut, kuid kahtled ähvarduse tõepärasuses või info piisavuses, räägi sellegipoolest kahtlustest kooli direktorile.

Pommiähvardus

Telefoni teel edastatud pommiähvardus:

- 1) säilita rahu;
- 2) võimalusel teavita paralleelselt 112 (nt kata toru käega kinni ja helista 112, anna lähedal olijale käega märku, et vajad abi, kirjuta sedelile märksõnad, et lähedal olev kolleeg mõistaks olukorda ja teavitaks 112);
- 3) numbrinäiduga telefoni puhul fikseeri number;
- 4) hoia kõneleja liinil nii kaua kui võimalik, kuula teda katkestamata;
- 5) kirjuta üles kõik, mida kõneleja räägib:
 - kus lõhkeseadeldis asub
 - milline välja näeb
 - kuidas ja kes käivitab seadeldise
 - millal plahvatab (kellaaeg)
 - millal ja kes selle pani
 - mis on pommipaneku eesmärk
 - kas ähvardaja nõuab midagi
 - kes on helistaja;
- 6) pane tähele kõneleja hääletooni, väljendeid, taustaheliseid jm;
- 7) teavita kooli direktorit;
- 8) esimesel võimalusel täida ähvarduse dokumenteerimise ankeet (vt lisa 2).

Suusõnal edastatud pommiähvardus:

- 1) teavita 112;
- 2) võimalusel pea ähvardajat kinni politsei saabumiseni või võta tema kontaktandmed;
- 3) teavita kooli direktorit.

Kirja teel edastatud pommiähvardus:

- 1) teavita 112;
- 2) säilita kiri kiletaskus ja anna see uurimiseks üle politseile;
- 3) teavita kooli direktorit.

Füüsiline vägivald

Vägivaldne käitumine õpilaste vahel:

- anna käsklus koheselt lõpetada, valju ja selge häälega sekku toimuvasse;
- hüüa kaklejaid nimepidi, püüdes pöörata nende tähelepanu endale;
- kui tunned hästi õpilasi ja nende iseloomu – võid ise sekkuda füüsiliselt kaklejate vahele astudes;
- vajadusel kutsuda politsei ja/või kiirabi, anda esmaabi;
- hoia kaklejad piisavalt pikka aega teineteisest eemal ja jälgi, et nad lõplikult rahuneksid;

- informeeri klassijuhatajat, kirjuta olukorra kirjeldus direktorile toimunu kohta.

Õpilane alkoholijoobes või meelemürkide mõju all

- Joobekahtluse korral jälgida õpilast ja ka kaasõpilaste reaktsioone;
- kahtluse korral aineõpetaja kutsub abi (saata suvaline õpilane kutsuma kohale klassijuhatajat /juhtkonna esindajat);
- teavitatakse kooli arsti;
- saabunud kooli juhtkonnaliige/ klassijuhataja toimetab õpilase klassiruumist välja kooli medõde ootama või arsti kabinetti;
- vajadusel kutsutakse kiirabi või politsei.

Õpilase kadumine

Ennetustöö:

- enne ekskursiooni räägib õpetaja lastele, mida teha, et õpilane ei kaoks ekskursioonil ära ja mida teha siis, kui õpilane kaob ekskursioonil ära;
- ekskursioonile minnes tuleb esitada vastav taotlus kooli direktorile;
- lastevanemate kontaktandmed peavad olema kiiresti kättesaadavad;
- õpilaste eelnev instrueerimine enne kooli territooriumilt lahkumist;
- kaasa töökorras mobiiltelefon. Õpetaja rõhutab, et kadumise korral peaks õpilane helistama õpetajale (õpetaja annab enda telefoni numbri). Kui levi ei ole, siis õpilane jääb pidama sellel ajahetkel olevasse kohta/paika teades, et teda tullakse otsima läbikäidud teed mööda. Õpetaja ei tohi kadunud last otsima minnes jätta teisi lapsi üksi.

Õppekäik

Ekskursioonil olles jagab õpetaja lapsed rühmadesse ja veendub, et igas rühmas on vähemalt ühel liikmel olemas töökorras telefon, millesse on sisestatud õpetaja number. Ka õpetajal endal on olemas grupiliikme telefoni number. Kui õpilane on mingil põhjusel kadunud või eksinud saavad õpetaja ja õpilane omavahel telefoneerida. Juhul, kui õpilasel ei ole võimalik mingil põhjusel õpetajaga ühendust saada võõras linnas ekskursioonil, siis pöördub õpetaja abi saamiseks politseisse.

Lapserööv

Kui lapsevanem pöördub kooli kahtlusega, et tema last võidakse röövida:

- kuula, näita üles arusaamist ja mõistmist. Kui tegemist on peresise teemaga, palu lapsevanemal ühendust võtta kohaliku omavalitsuse lastekaitsetöötajaga. Kui tegemist on perevälise ähvardusega, palu lapsevanemal kindlasti ühendust võtta politseiga. Ära võta endale probleemilahendaja rolli!

Lapseröövi ähvardus

Kui ähvarduse või info ähvarduse kohta saab õpetaja:

- teavita juhtunust kooli direktorit või tema asendajat;
- direktor või tema asendaja võtab ühendust politseiga ning teavitab:
 - kuidas laekus ähvardus
 - ähvarduse sisu
 - kes ähvardas;
- direktor või tema asendaja võtab ühendust lapsevanemaga, kelle juures laps ametlikult elab.

Kui ähvarduse saab lapsevanem ja teavitab sellest õpetajat:

- soovita lapsevanemal teavitada politseid;
- teavita juhtunust kooli direktorit;
- direktor või tema asendaja võtab ühendust politseiga, sest koolipäeva jooksul vastutab õpilase turvalisuse eest kool;
- kool järgib politseilt saadud juhiseid.

Lapserööv koolis:

- võta viivitamatult ühendust politseiga, kuna lapse elu ja tervis võivad olla ohus;
- teavita juhtunust kooli juhtkonda;
- volitatud isik kriisimeeskonnast võtab ühendust lapsevanemaga, kelle juures laps ametlikult elab ja täpsustab olukorra;
- anna õpilastele võimalus väiksemates gruppides rääkida oma mõtetest ja tunnetest, mida sündmused on äratanud. Vajadusel kaasa koolipsühholoog või kriisiabi osutav psühholoog.

Surmajuhtum

Õpilase surmajuhtum väljaspool kooli:

- kontrolli informatsiooniklassijuhataja edastab info kooli juhtkonnale;
- klassijuhataja suhtleb perekonnaga;
- leinasümbolika kasutamine fuajees;
- psühholoogilise abi võimaldamine;
- õpilase isiklike asjade ja koolitööde toimetamine vanemateni (klassijuhataja);
- klassi osalemine matustel vanemate nõusolekul;
- vanemate nõusolekul suhtlemine meediaga (otsustab direktor)

Õpilase surmajuhtum koolis:

- teavita häirekeskust telefonil 112;
- püüa hinnata olukorda rahulikult ja mitte sattuda paanikasse;
- edasta info kooli direktorile/klassijuhatajale;
- juhul, kui kuuled vastavat infot, kontrolli informatsiooni;
- õpilastega suhtlemine ja õnnetuspaiga eraldamine (kõik kohal olevad täiskasvanud);
- juhtkond suhtleb perekonnaga;
- direktor kutsub kokku õpetajaskonna ja teavitab neid;
- kohese psühholoogilise abi võimaldamine;
- leinasümbolika kasutamine fuajees;
- mälestusrituaalide käivitamine;
- klassi õppetöö ümberorganiseerimine;
- õpilase isiklike asjade ja koolitööde toimetamine vanemateni (klassijuhataja);
- klassi osalemine matustel vanemate nõusolekul;
- vanemate nõusolekul suhtlemine meediaga (otsustab direktor);
- pärast juhtunut kriisiabi õpilastele;
- toimunu analüüs kriisimeeskonnas.

Mida saad teha kannatanu heaks vahetult peale traumaatilist sündmust

- Lähtu kannatanu soovidest, vaid tema teab, mida ta hetkel kõige enam vajab.
- Ole ta juures, see loob turvatunde, kuid ära hoolitsemisega üle pinguta.
- Aita kannatanul tunda end mugavalt (soe jook, toit, ravimid, ohutu koht jm).
- Räägi leebe häälega, kõneta teda nimepidi.
- Küsi, kuidas ta end tunneb, väline rahulikkus võib varjata suurt erutust.
- Ära alahinda tema kannatuste tõsidust ütlusega: "Pole viga, kõik saab korda".
- Anna kannatanule infot, palu tal juhtunut kirjeldada.
- Jälgi, et kannatanu ei teeks impulsiivseid otsuseid.
- Toeta tema tegutsemist, julgusta midagi ette võtma. Tegutsemine aitab taastada kontrolli olukorra ja iseenda üle.
- Ole hea kuulaja: näita välja, et sa kuulad, ära katkesta, ole kaastundlik, luba tal ka vaikida.

Mida võib öelda:

"Mis juhtus?"

"Kurb, et see juhtus"

"See on sulle väga raske katsumus"

"Täiesti normaalne on, et sa tunned..."

"Ma ei tea, mida öelda"

Mida ei tohiks öelda:

"Ma tean, mida sa tunned"

"Oleks võinud hullemini minna"

"Rahune maha"

"Ära karju"

Looduskatastroofi ja epideemiaohu korral lähtub kool Eesti Vabariigi Valitsuse ja kooli pidaja otsustest ja korraldustest.

Õpetaja tegutsemise põhimõtted

Kui kooli kriisimeeskond on personali juhtunust informeerinud, on õpetajad need, kelle ülesanne on aidata oma klassides õpilastel juhtunut käsitleda. Sageli võib õpetaja osutada ainsaks täiskasvanuks, kelle poole lapsed oma mõtete ja tunnetega pöörduda saavad või julgevad. Isegi siis, kui õpetaja ei ole saanud kriisiabialast ettevalmistust, saab ta olla lastele suureks toeks. Seejuures peab õpetaja tulema toime ka iseenda stressireaktsioonidega. Peale traumaatilisi sündmusi võivad õpetajal ilmnedu järelreaktsioonid nagu ärrituvus, keskendumisraskused, raskused tundide läbiviimisel, hirm, et õpilastega juhtunust rääkimine võib asja veel hullemaks teha, ebamugavustunne seoses oma tugevate tunnetega (hirm, viha), sündmuse traumeeriva toime eitamine õpilastele. Et õpilasi aidata, peaks õpetaja olema teadlik oma seisundist ja otsima vajadusel abi.

Abistaja eneseabi

Arvame ekslikult, et teiste õnnetus meile mõju ei avalda. Kui oled abistaja siis arvesta, et:

- traumaatiline sündmus puudutab ka sind;
- sinagi talud stressi vaid teatud piirides;
- raskeim olukord on see, kus ohvriteks on lapsed.

Sündmuspaigal võid tunda:

- ebareaalsuse-, hirmu- ja abitustunnet;

- ülisuurt seesmist pinget, mis halvab mõtlemisvõime;
- halba füüsilist enesetunnet, värinaid, pulsi kiirenemist jm;
- ebakindlust, sest sa ei tea täpselt, kas toimid õigesti;
- viha ja ärritust, sest segadus raskendab sinu tegutsemist.

Peale abi andmist ole valmis, et:

- sul võib olla raske pöörduda tagasi oma igapäevaste toimingute juurde;
- võid olla väga väsinud, sest oled andnud endast palju energiat;
- pealetükkivad mälopildid ja mõtted ei anna rahu;
- sind haarab ängistus, sest elu näib olevat muutunud ebaturvaliseks;
- võid tunda kurbust ja leina;
- võivad ilmned a unehäired ja painajalikud unenäod;
- võid end süüdistada, kuna sulle tundub, et sa ei suutnud anda endast parimat;
- võivad muutuda sinu arusaamad elust ja inimsuhetest.

Hoolitse ka iseenda eest:

- tunnista endale oma pingeid;
- räägi toimunust kellegagi, keda usaldad;
- ela oma tunded välja;
- püüa sihipäraselt lõdvestuda: puhka, söö, jaluta värskes õhus, väldi mõnuaineid;
- ära ole enda suhtes mõnda aega liiga nõudlik, sest keskendumine on raske;
- ära asu end ise ravima; kui mõne nädala möödudes stressireaktsioonid ei vähene, otsi professionaalset abi.

Suhtlemine meediaga

- 1) Meediapäringutele vastab ainult politsei kõneisik või kooli direktor, kes annab politseiga kooskõlastatud infot.
- 2) Kui sinu poole pöördub ajakirjanik:
 - ütle oma nimi ja amet;
 - kinnita, et antud olukorras vastab ajakirjanike küsimustele ainult politsei kõneisik või koolidirektor.
- 3) Kõigil täiskasvanutel on kohustus kaitsta õpilasi meedia ning uudishimuliku üldsuse eest.
- 4) Ilma vanemate nõusolekuta ei või õpilased meediale anda ühtki kommentaari.
- 5) Räägi õpilastele, kuidas ajakirjanikke viisakalt, kuid kindlalt kooli direktori poole suunata.

Juhised õpetajale

- 1) Ära jäta lapsi üksi. Hoolitse selle eest, et sinu äraolekul oleks klassi juures keegi koolipersonalist või vajadusel mõned eakaaslased kannatanud lapsele.
- 2) Anna õige ülevaade juhtunust ja räägi vaid teadaolevaid fakte. Püüa jääda oma väljendustes rahulikuks ning kirjeldada juhtumit selgelt ja lihtsalt. Kui sul on mingitel põhjustel raske üksi rääkida, kutsu endale appi kolleeg või keegi kriisimeeskonnast.
- 3) Aita õpilastel rahuneda ja taastada enesekontroll.
- 4) Väldi lubadusi. Ära luba, et kõik saab varsti korda, kuid hoi a üleval lootust, et lõpuks kriis siiski ületatakse.
- 5) Julgusta õpilasi juhtunust rääkima. Sageli tahetakse kriisiolukorrast korduvalt rääkida ja

küsida samu küsimusi, sest toimunud on raske omaks võtta. Julgusta lapsi rääkima nii juhtunuga seotud faktidest kui ka oma tunnetest. Leppige vajadusel kokku ajad, millal te koolipäeva jooksul juhtunust räägite.

- 6) Säilita klassis tavapärased reeglid. Toeta õpilaste igasugust tegevuslikku aktiivsust, näiteks klassi koristamine jm rutiinsed tegevused. See süvendab kokkukuuluvus- ja turvatunnet ning aitab taastada kontrolli tunnete üle.
- 7) Muuda ajutiselt õppekava. Peale traumaatilisi sündmusi on õpilastel raskusi keskendumise ja mälu ning õpivõime alaneb. Kontrolltööd tuleks mõned päevad edasi lükata. Ka kodutöid võiks mõneks ajaks vähendada.
- 8) Ole tähelepanelik riskiõpilaste suhtes. Kõrgenenud riskiga õpilasteks võivad olla kannatanu õed/vennad, lähedased sõbrad, tugevaid emotsionaalseid reaktsioone ilmutanud lapsed, sündmuse pealtnägijad, ja need, kel on peres probleeme või on kaotanud pereliikme, depressiooniilmingute või suitsiidikalduvustega õpilased. Nad vajavad kohest individuaalset psühholoogilist esmaabi.
- 9) Aita taastada enesekontrolli. Tugevad tunded on kriisiolukorras loomulikud. Ole valmis nii mõnegi õpilase viha- ja agressiivsuspuhanguks. Kriitika asemel aita neil maha rahuneda ja oma käitumise üle kontroll saavutada.
- 10) Ole aktiivne ja otsustav. See aitab kaasa õpilaste turvatunde ja tasakaalu taastamisele.
- 11) Selgita õpilastele suhtlust ajakirjanikega. Ajakirjanike küsimustele ei või ilma vanemate loata vastata.
- 12) Hoi a kontakti teiste õpetajate, kooli personali ja lastevanematega.
- 13) Tähtis on teada, kuidas õpilased kriisiolukorras hakkama saavad mitte ainult koolis, vaid ka kodus ja väljaspool. Nii mõnigi õpilane võib vajada spetsialisti abi. Vanemadki vajavad juhtnööre.
- 14) Ole osavõtlik ja asjalik. Mida enam täiskasvanud annavad eeskujuga, kuidas olla asjatundlik, probleeme lahendav ning samas kaastundlik ja hooliv, seda enam on ka lapsed võimelised käituma adekvaatselt.
- 15) Ole teadlik oma reaktsioonidest. Loomulik on avaldada lastele oma tundeid ja mõtteid juhtunu suhtes. See julgustab paljusid ennast avama. Kui isiklike tunnetega on siiski raske hakkama saada, räägi kolleegidega, jaga oma tundeid ja mõtteid, vajadusel otsi abi spetsialistidelt.

Ainetunnis:

- 1) aineõpetaja korraldab kohese esmaabi andmise, jäädes abivajava lapse juurde, saates ühe õpilase klassist kooliõe järele (või võimalusel helistab), kes vajadusel kutsub välja kiirabi;
- 2) aineõpetaja informeerib juhtumist õppejuhti, kantselei juhatajat ja klassijuhatajat ning annab klassijuhatajale või vanemale õpilase isiklikud asjad;
- 3) klassijuhataja teavitab juhtumist lapsevanemat;
- 4) õppepäeva lõpus kirjutab aineõpetaja juhtumi kohta seletuse.

Vahetunnis:

- 1) korrapidajaõpetaja korraldab kohese esmaabi andmise ning organiseerib kooliõe kohale kutsumise, kes vajadusel kutsub välja kiirabi ning teavitab sellest kooli direktorit;
- 2) korrapidajaõpetaja informeerib juhtumist õppejuhti või kantselei juhatajat, kes informeerib klassijuhatajat;
- 3) klassijuhataja teavitab juhtumist lapsevanemat;
- 4) õppepäeva lõpus kirjutab korrapidajaõpetaja juhtumi kohta seletuse.

Klassivälisel üritusel ürituse eest vastutav isik:

- 1) kindlustab esmaabivahendite olemasolu ürituse toimumise kohas;
- 2) korraldab kohese esmaabi andmise, vajadusel kiirabi väljakutsumise;
- 3) teavitab juhtumist koheselt lapsevanemat ja kooli direktorit;
- 4) üritusele järgneval tööpäeval esitab direktorile kirjaliku seletuse.

Kriis väljaspool kooli:

- 1) kool järgib ametite-ministeeriumide nõuandeid ja korraldusi;
- 2) kriisimeeskond kavandab vajalikud muudatused kooli töös;
- 3) kriisimeeskond informeerib olukorrast õpetajaid, õpilasi, lapsevanemaid ja teisi kooli töötajaid.

LISA 1 Kooli kriisimeeskond

direktor	Toomas Pikhof	pmg@pmg.edu.ee
õppejuht	Anne Reinkort	anne.reinkort@pmg.edu.ee
õppejuht	Riina Tamm	riina.tamm@pmg.edu.ee
haldusjuht	Terje Neitsov	terje.neitsov@pmg.edu.ee
sotsiaalpedagoog	Silva Vissel	silva.vissel@pmg.edu.ee
psühholoog	Silvi-Kersti Johannson	silvi-kersti.johannson@pmg.edu.ee
kooliõde	Laire Ottender	medode@pmg.edu.ee
kantselei juhataja	Silvia Savik	silvia.savik@pmg.edu.ee

Esmaabi andjad koolis

kooliõde	Laire Ottender
õpetaja	Maarit Leben
õpetaja	Marge Nõmm
õpetaja	Paul Binsol

Olulised kontaktid

Häirekeskus	112
Noorsoopolitsei	6124860
Veebipolitseinikud	6 123 000
Usaldustelefon	126 (eesti k) iga päev kl 17-03
Usaldustelefon	127 (vene k) iga päev kl 19-23
Kooli kantselei	6 239 019
Kooliõde	56 25 6604

LISA 2 Äkkrünnaku ähvarduse dokumenteerimise ankeet

Jää rahulikuks. Proovi vestlusest saada maksimaalselt infot, ära ise telefonikõnet lõpeta.

1. Kõne vastuvõtu aeg (kuupäev/kellaeg)
2. Kõne vastuvõtja nimi ja kontaktandmed
3. Mil viisil võib rünnak toimuda (kirjeldada/tsiteerida ähvarduse teksti)?
4. Millal rünnak toimub (kuupäev/kellaeg)?
5. Kus rünnak toimub (aadress, objekti nimetus, asukoht)?
6. Kes on ründaja (kui on teada isik, siis lisada nimi, sünniaeg, kontaktid jms). Kui on teada ründaja isikukirjeldus, siis lisada ka see
7. Milliseid vahendeid ründaja võib kasutada (relvad, süütevahendid jm – kirjeldada nii täpselt kui võimalik)?
8. Kas ründaja on sündmuskohal?
9. Mis on ründaja tegevuse eesmärk?
10. Helistaja asukoht, nimi, telefoninumber
11. HELISTAJA ISIK: mees, naine, tüdruk, poiss, laps, täpsemalt ei oska hinnata, oletatav vanus
12. Mis keeles rääkis? Eesti/vene/inglise/muu
13. Kas helistaja kõneles mõnes murdes või murrakus?
14. Kas helistaja hääl oli teile tuttav? Jah/ei
15. Kui jah, siis keda see meenutas?
16. Iseloomustada helistaja kõnet (märgi sobivad):
17. Kiire, aeglane, rahulik, ärevil, hirmunud, kahtlev, vihane, enesekindel, karjuv, kriiskav, selge, kogelev, kurb, nutune, joobes, katkendlik, kähisev, mõmisev, läbi nina, seosetu, segane, rõõmus, itsitustega, aktsendiga, moonutatud, muu
18. Kas helistaja keelekasutus oli hea ja korrektne? Jah/ei
19. Kas hääletoon muutus kõne ajal? Kuidas?
20. Teil tekkis mulje, et ähvardaja tunneb teid või ähvarduse objekti? Miks te nii arvate?
21. Kas ähvardaja helistas ühe või mitu korda?
22. Kas ähvardaja kõnes esines kõnedefekte, viiteid vaimsele puudele või muud tavapärasest erinevat? Kui jah, siis mis konkreetselt?
23. Kas helistaja mainis kedagi nimeliselt? Keda?
24. Kas kõne taustal oli kuulda teiste inimeste häält, naeru, itsitamist vms?
25. Kas kõne taustal oli kuulda müra (masinad, seadmed, liiklusmüra, muusika, muu)?
26. Muud tähelepanekud.

LISA 3 Pommiähvarduse dokumenteerimise ankeet

- 1) Kõne vastuvõtu aeg (kellaaeg, kuupäev)
- 2) Kus lõhkeseadeldis asub (täpne aadress, objekti nimetus, asukoht)?
- 3) Milline lõhkeseadeldis välja näeb (suurus, kuju, materjal jne)?
- 4) Kuidas käivitub?
- 5) Millal pomm plahvatab (kuupäev/kellaaeg)?
- 6) Millal ja kes selle pani?
- 7) Milline on pommipanemise eesmärk, taotlused, nõudmised?
- 8) Helistaja nimi ja telefoninumber, millelt helistatakse?
- 9) Helistaja isik: mees, naine, tüdruk, poiss, laps, täpsemalt ei oska hinnata. Oletatav vanus
- 10) Mis keeles rääkis? Eesti/vene/inglise/muu
- 11) Kas helistaja hääl oli teile tuttav?
- 12) Kui jah, siis keda see meenutas?
- 13) Iseloomustada helistaja kõnet (märgi sobivad): Kiire, aeglane, selge, kogelev, vanduv, moonutatud, seosetu, segane, erutatud, nutune, muu
- 14) Taustahelid: inimhääled, muusika, liiklusmüra, kontor, tööstus, itsitamine, muu
- 15) Kõne kokkuvõte:

LISA 4 Keelatud aine(te) äravõtmise akt

- 1) Kool
- 2) Klass
- 3) Isiku andmed, kellelt aine(d)/ese(med) ära võetakse
- 4) Nimi
- 5) Kuupäev
- 6) Koht
- 7) Ära võetav(ad) aine(d)/ese(med)
- 8) Aine(te)/eseme(te) äravõtmise põhjus
- 9) Aine(d)/eseme(d) võttis ära
- 10) Nimi
- 11) Ära võetud aine(d)/ese(med) on üle antud
- 12) Nimi
- 13) Allkiri
- 14) Kuupäev

LISA 5 HÄDAOLUKORRAS TEGUTSEMISE MAPP

Koolimajas olev hädaolukorras tegutsemise mapp koosneb järgnevast:

- infoleht direktori, kooli pidaja ja päästeameti telefoninumbritega;
- kooli territooriumi kaart;
- koolimaja hoonete plaan korruste kaupa;
- info esmaabikomplektide ja tulekustutite asukoha kohta;
- kirjutusvahend;
- helkurvest;
- hädaolukorras tegutsemise mapp asub ATS keskseadme kõrval (peasissekäigu juures).